

Harangodi tározó turisztikai fejlesztési elképzelései

A tározó általános ismertetése

A Magyar Állam tulajdonában, a FETIVIZIG kezelésében van a Nyírség legfiatalabb tározója, a **Harangodi víztározó**, mely a Nagykállótól északra lévő mély fekvésű területen 1980-ban került megépítésre.

A tározó átfolyásos rendszerű, a Kállai-főfolyás völgyében üzemel, vízgyűjtő területe 219 km².

A Harangodi víztározó főbb műszaki adatai:

- Kisajátított terület: 178,8 ha
- Max. vízszint: 350 cm
- Tározható vízmennyiség: 1.200.000 m³
- Vízrel borított felület: 125 ha
- Átlagos vízmélység: 96 cm

- Üzemi tározási szint: 310 cm
- Tározható vízmennyiség: 800.000 m³
- Vízrel borított felület: 88 ha
- Átlagos vízmélység: 90 cm

- Halászati tározási szint: 230 cm
- Tározható vízmennyiség: 200.000 m³
- Vízrel borított felület: 43 ha

Felhasználható tározási kapacitások:

- Vízrendezés: 400.000 m³
- Öntözés: 600.000 m³
- Halászat: 200.000 m³

Műtárgyai:

1. Duzzasztó műtárgy: helye a Kállai-főfolyás 21+200 km szelvénye
 mérete 1,2 x 1,4 m
 küszöbszintje 114,63 mBf.
 hossza 48,1 m
2. Beeresztő műtárgy : helye a Kállai-főfolyás 23+700 km szelvénye
 mérete 1,2 x 1,4 m
 küszöbszintje 116,59 mBf.

Töltései:

- É-i oldalon 425 m hosszú, 4 m koronaszélességű, max. 5,2 m magas, 1:4 rézsűhajlású zárótöltés
- D-i Ny-i oldalon 2830 m hosszú, 4 m koronaszélességű, 1:3 rézsűhajlású biztonsági töltés

Egyéb létesítmények:

A töltésekkel párhuzamosan övások fut közel 2000 m hosszban, amely egyrészt a tározóból átszivárgó vizet, másrészt a Nagykálló város közeli utcáiról lefolyó csapadékvizet gyűjti össze. A biztonsági töltés mentén összegyülekezett vizet a Harangodi szivattyútelep (100 l/s-os szivattyúegység) emeli a tározótérbe.

A tározótér megóvása érdekében előülepítő épült, amelyet 1993-ban üzembe helyeztek. Az előülepítőt a tározótérrel összeköti a beeresztő zsilip, valamint egy tápcsatorna kőgáttal. A vízbeeresztés a kőgáton átszivárogtatva történik. Szükség esetén azonban nyitható a zsilip is.

Hasznosítása többcélú, melyek fontossági sorrendben a következők:

1. Belvíztározás
2. Mezőgazdasági vízszolgáltatás
3. Halászat, horgászat
4. Jóléti cél (pl: üdülés)

A tározó halászati hasznosítója (Szabolcsi Halászati Kft.) a tavon intenzív haltenyésztést, növendék (2. éves) hal nevelést folytat.

A tározó D-i nádas területe védett ex-lege terület.

Turisztikai fejlesztési elképzelések

Az önkormányzat a jóléti és turisztikai hasznosítás fejlesztésére vonatkozóan ötleteket kért a Vízügyi Igazgatóságtól.

A turizmus az utóbbi évtizedekben a világ egyik legdinamikusabban fejlődő szektorává vált. Mint köztudott, a kellő idegenforgalmi vonzerő képes lehet valamely térség gazdaságát fellendíteni. Az idegenforgalom szerepe kiemelkedően fontos, mivel fellendíti többek között a kereskedelmi, a kulturális és egyéb szolgáltatások iránti igényt is, így serkentőleg hat a környékbeli gazdaság egészére.

A Harangodi tározón jelenleg leginkább a belvíz tározás, a mezőgazdasági vízszolgáltatás és a halászat van előtérbe helyezve. Megjegyezzük, hogy az előbb felsorolt hasznosítási formák nem hordoznak magukban idegenforgalmi értéket, azokat feltétlenül más lehetőségekkel párosítani szükséges. A térség fejlesztése és az ott lakók anyagi javainak gyarapítása érdekében maximálisan ki kell használni a Harangodi tározó és környezetének természeti adottságait.

Fontos, hogy meg kell teremteni azokat a turisztikai termékeket, amelyek a turistákat Nagykállóba vonzzák, s minél hosszabb itt-tartózkodásra, és több pénzköltésre ösztönzik.

Tekintettel kell lenni arra, hogy nemcsak az épített és a természeti értékek csábíthatják ide az embereket, hanem a gazdagodó kulturális rendezvények, koncertek, kiállítások, vásárok is.

Nagykálló város számos kulturális, sport és gasztronómiai eseménynek adhatna otthont a közeljövőben a helyben lakók és a külföldi, illetve belföldi vendégek számára is.

Elképzeléseinket főbb pontokban, az alábbiakban adjuk meg. Ezek az elképzelések nem csak a Harangodi tározó szűk környezetére vonatkoznak, hanem egy nagyobb léptékű fejlesztési lehetőséget szeretnénk az önkormányzat részére ismertetni.

- A Harangodi tározó területén már működik egy - a nagykállói Szabadidősport és Természetbarát Egyesület kezelésében lévő - vízibázis, mely igyekszik kihasználni a természet adta lehetőségeket, ezáltal gyalogos túrákat szervez a tó körül és a közeli erdőkbe, illetve a tározón lehetőséget biztosít vízbicikli, kajak és kenu bérlésére.
- A Nagykállói Erdei Iskola tanösvényei:

- Fontos lenne még a tó gyalogos és kerékpáros körüljárhatóságának biztosítása, valamint padok és asztalok kihelyezése a tó köré.
- A tározótól nem messze található a Nagykálló Harangod Téka népművészeti tábor mely programjaival, szeretettel várja mind a kikapcsolódni vágyókat vagy azokat, akik e hely természeti szépségeivel szeretnének megismerkedni. A tábor minden évben kirándulásokat, koncerteket, rendezvényeket szervez felnőttek és gyerekek számára egyaránt.
- Strand kialakítása. Ehhez feltétlenül szükséges a víz minőségének ellenőrzése, mely ellenőrzést lehetőleg tenyészidőszakban kellene végezni, ugyanis a tározóban jelentős szerepe van a haltenyészetnek.
- Parkoló bővítése

Ökoturizmus

A turizmus szempontjából a szabadban eltöltött programok is rendkívül fontosak. A Harangodi tározó változatos környezetével, természeti viszonyaival számos pihenni vágyót vonzana. A természet megőrzése éppen ezért nagyon fontos feladat.

Gyalogos és kerékpáros közlekedés kialakítása: A tározó partja mentén és a tározó töltésén végighaladva akár egy kisebb gyalogtúrát lehetne szervezni nyári időszakban a fiatalabb korosztály részére. A tározó körül akár a kerékpáros közlekedés is biztosítható illetve kialakítható.

A tározó körüli közlekedés feltétele az, hogy a tározó déli oldalán egy gyalogos hidat kell megépíteni, valamint a biztonsági töltés tetejét olyan állapotba kell hozni, hogy azon gyalog vagy kerékpárral közlekedni lehessen. Jelenleg nem olyan állapotban található. A jelenlegi meglévő töltésben lévő sorompókat igény esetén a Vízügyi Igazgatóság átalakítja olyan szerkezetűre, amely a kerékpáros közlekedést nem akadályozza.

Pihenőpark létesítése: A tározóban szigetek létesítésére van lehetőség, melynek köszönhetően nagyon szép és hangulatos pihenő parkot lehetne kialakítani. Pár pad lehelyezése után egy szép és esztétikus pihenési lehetőség születhetne.

A szigetekre való bejutás csónakkal történhetne. A csónakázás mint újabb kikapcsolódási lehetőség is ebből rögtön adódik. A csónakok bérbeadását a nyári szezon alatt az önkormányzat esetlegesen a tervezett strand területén biztosíthatja. A csónakázási lehetőséget is egy behatárolt és kijelölt pályán lehetne megengedni. A szigeten való kikötéshez egy kisebb stéget kell kiépíteni lépcsővel a kiszállás megkönnyítésére.

A tározó körüli töltéseken padokat, illetve szemétyűjtőket lehetne lehelyezni 50-100 m távolságra egymástól.

Természetjárás

A gyalogtúrák, túraútvonalak iránt egyre fokozottabb igény mutatkozik. A természetjárás a fiatalok és hátizsákos turisták körében népszerű elsősorban.

A táj, a környezet nagyon sok lehetőséget rejt magában. Túraútvonalak kijelölésével a természetjárásra való igény generálható lenne.

A természet megfigyelését célozhatnák meg esetlegesen a madármegfigyelő túrák, erdei iskolák, természetismereti táborok is. Nyári időszakban az önkormányzati TÉKA-táborban tartózkodó iskolások részére a környéken nagyon szép gyalogtúrákat lehetne szervezni.

Kerékpáros turizmus

A kerékpáros turizmus Nagykállóban szintén megvalósítható lenne. A kerékpáros turizmus a helyi turisztikai látványosságokra épül, végig követi a természeti, környezeti, építészeti és kulturális látnivalókat. Sajnálatos módon azonban Nagykállóban a kerékpáros turizmust kiszolgáló létesítmények jelenleg nem találhatóak meg. Nem található kiépített kerékpáros pihenő és elsősegélynyújtó hely, a kerékpáros turisták elhelyezését szolgáló szálláshely, kerékpárjavító, ill. kölcsönző.

Ezen létesítmények megépítése után a turizmus ezen ága fejlődésnek indulhatna. Nagyon fontos lesz majd a későbbiekben a turisták megfelelő tájékoztatása, tájékoztató táblákat kell majd elhelyezni, hogy a helyszínen mindenkinek felhívja a figyelmét a látnivalókra.

A kerékpáros turizmus fejlesztéséhez a pénzügyi források csak helyi önkormányzati kötelezettség vállalással, illetve pályázati forrásokból teremthetők meg.

Vízitourizmus

A Harangodi víztározó elsősorban vízgazdálkodási, gazdasági szempontok figyelembe vételével létesült, turisztikai hasznosítása azonban ma már nélkülözhetetlen. Nagykállóban a gyönyörű környezet, a természet közelség, a viszonylagos nyugalom erős vonzerő lehet. Ez azonban csak komoly marketing munka, s nem utolsósorban a hatékony információáramlás biztosításán keresztül juttatható el az érdeklődőkhöz.

Amennyiben a vízitourizmust sokak számára vonzó idegenforgalmi terméktípussá kívánjuk fejleszteni, elkerülhetetlen a Harangodi tározó környezetének infrastrukturális fejlesztése.

A víztározó a vízi sportok üzésére jelenleg kevés lehetőséget biztosít. Fontos lenne a speciális érdeklődési területtel bíró turisták számára az egyedi jelleg biztosítása.

A Harangodi tározó vízfelületén további hasznosítási lehetőségek mutatkoznak. A Harangodi tározó 125 ha-os vízfelülete kínálja magát a további hasznosításra. Az adottságokat ismerve kajak-kenupálya is kialakítható (feléleszthető) akár. A nagy vízfelület miatt a különböző sporttevékenységeket zavartalanul lehetne működtetni. Nyári időszakban a fiatalabb korosztály részére a kijelölt pályákon akár versenyeket is lehetne rendezni a táborozási időszak alatt.

Sportrendezvények

Nem szabad megfeledkezni a turisztikai vonzerővel bíró más sportrendezvényekről sem, pl röplabda verseny, hajómodellező verseny, íjászverseny. Fontos, hogy a jelentős események időpontjai egyeztetésre kerüljenek. Időben és pontosan kell a programterveknek elkészülni. A rendezvény propagálása terén nagy szakértelem és hatékonyság szükséges.

A rendezvények lebonyolítására önkormányzati területek rendelkezésre állnak, ezeken a területeken infrastrukturális fejlesztés után nagyon sokféle sportesemény megrendezhető lenne.

Műszaki újítási, felújítási lehetőségek

- Meglévő zárótöltés stabilizációja zúzottkőborítással 440 m hosszan
- Meglévő töltéskorona hossza 2800 m, ebből kb. 400 m hosszan korábban már történt zúzottkőborítás, azonban ennek felújítása esedékes. A hiányzó 2400 m-es töltéskorona szakasz zúzottkővel történő stabilizációját is el lehetne végezni.
- A könnyebb megközelíthetőség érdekében Nagykálló felől egy szilárd burkolatú bekötőút elkészítésére, lenne szükség folyókákkal és surrantókkal, ez utóbbiak azt hivatottak megakadályozni, hogy a lehulló csapadékvíz jelentősebb mennyiségű iszapot szállítson magával a tározóba. Ennek hossza 100 m Nagykálló, Kossuth utcától a töltésig.
- Korszerű távjelző állomás kiépítése. Mely megkönnyítené a tározó vízállásának és egyéb adatainak szolgáltatását.
- Tározó kotrása, amely a felmérések szerint kb. 625.000 m³ iszap eltávolítását jelentené. Ennek elhelyezésére a közelben lévő 50 hektáros nádas területet és a töltésen kívül eső kisajátított mély fekvésű területeket lehetne igénybe venni, mely területeket a későbbiek folyamán erdősítésre lehetne hasznosítani.
- Biológiai csatorna teljes hosszának elkészítése.
- A tározó területén a 0+000-0+478 km szelvényben található egy szikkasztó árok – mely nincs bekötve sehová - és a 0+898 km szelvénytől indul egy ettől különálló övárók. Ezek összekötése is javasolt lehet a csapadékvíz hatékonyabb elvezetésének érdekében, akár zárt csatornarendszer kialakításával. A csapadékvíz így a szivattyútelepnél gyűlné össze, és innen lehetne átemelni a tározóba.
- Növelnék a beeresztő műtárgy méretét.
- Növelnék az előülepítő méretét (a tározó bővítése céljából), így megfontolandó, hogy szükség van-e a kőgátra. Az előülepítőt 30 m szélességben bővítenék, így ha esetleges kotrásra kerül sor, akkor a gép azt a partról el tudja végezni, így nincs szükség majd úszó kotróra. A tervezett előülepítőhöz tervezünk egy hidat, hogy az a kotrógép behajtását biztosítsa. A meglévő 0,8 ha vízfelületű előülepítőt 2,3 ha-ra bővítenék.

Az iszap mennyiségének számítása, annak elhelyezése

A vízzel borított terület 125 ha, tehát ha 0,5 m mélységű iszappal számolunk, akkor $1\ 250\ 000\ \text{m}^2 \times 0,5\ \text{m} = 625\ 000\ \text{m}^3$ iszapot kell eltávolítani.

Ilyen mennyiségű iszap esetén problémát jelenthet annak elhelyezése. A tározó részleges kotrása azonban nem jó megoldás. Abban az esetben, ha csak a tározó északi részét kotornánk ki, fenn állna az a veszély, hogy egy esetleges tározó leeresztéskor az iszap a tározó déli oldaláról átzúdul a kikotort északi oldalra. Ebből következik, hogy az egész tározóteret meg kell szabadítani az iszaptól.

Ha az iszapot nem akarjuk nagy költségek árán elszállítani egy távolabb eső területre, akkor viszont a tározó déli oldalán fekvő nádas területre, valamint a biztonsági töltés melletti (nem tározó oldali) mély fekvésű területekre kell azt elteríteni.

A nádas területe 50 ha, így ide 500 000 m³ iszapot el tudnánk teríteni. A tározóba tervezett 2 db 100 m x 100 m nagyságú, 3 m magasságú sziget 100 m x 100 m x 3 m x 2 = 60 000 m³ iszapot emésztene fel.

$625\ 000\ \text{m}^3 - 60\ 000\ \text{m}^3 - 500\ 000\ \text{m}^3 = 65\ 000\ \text{m}^3$ iszap marad, aminek még nem találtunk helyet. Ezt a mennyiséget el lehetne teríteni a tározó nyugati részén futó biztonsági töltésen kívül eső mély fekvésű területeken. Ilyen terület nagy mennyiségben, 13 ha nagyságban áll rendelkezésre, tehát ide akár több iszapot is el lehet helyezni, mint 65 000 m³. Így még az is lehet, hogy nem kell a nádas teljes területét iszappal befedni. A területet utána erdősíteni lehetne.

Az iszap eltávolítása mellett feladat lehet még a tározón körbe jelen lévő természetes talaj dózerrel való „kinyomása” teljesen a töltésrészűig (a helyszínrajzon a vízszélig). Ezzel a művelettel növelnénk a tározóképességet, erősítjük a partot, illetve a töltést, így a tározó keleti oldalán nem „szökne el” a víz magasabb vízállások esetén sem.

Összefoglalás

Az önkormányzat a turisztikai hasznosítás fejlesztésére vonatkozóan ötleteket kért a vízügyi igazgatóságtól. A fenti anyagban szereplő elképzeléseket a turisztikai hasznosítás fejlesztésére vonatkozóan mérlegelésre és ötletkeltésre küldjük meg az önkormányzat részére. Próbáltuk összegyűjteni azokat az elképzeléseket, amelyek Nagykovács térségében megvalósíthatóak lennének. Természetesen a fenti ötletek közül az anyagi lehetőségeket is figyelembe véve kell a legmegfelelőbb elképzelések megvalósításán fáradozni.

Úgy kell sáfárkodnia az önkormányzatnak a meglévő turisztikai adottságokkal, hogy az értékek megőrzése, megóvása mellett olyan kínálatot hozzon létre, amely maradandó, pozitív élményt nyújt a turistáknak, ugyanakkor Nagykovács város lakóinak megélhetési forrást is jelent.

A fentiekben bemutatott lehetőségek és vonzástényezők közül azok fejlesztésére érdemes koncentrálni, amelyek minél hosszabb időeltöltésre, minél több pénzköltésre ösztönzik a turistákat, illetve nagyobb hozamot eredményeznek Nagykovács városában.

Amennyiben lehetőségeket lát az önkormányzat valamelyik fentebb vázolt elképzelésben, akkor javasoljuk annak megvitatását, és az elképzelésekhez pályázati lehetőségek felkutatását. Mellékletként megküldjük térképen ábrázolva a vízfelület hasznosítására vonatkozó elképzeléseinket is tájékoztatásul.

Nyíregyháza, 2015. június 8.

Készítette: Goneth Béla
 műszaki ügyintéző

Tartalomjegyzék

A tározó általános ismertetése	1
A Harangodi víztározó főbb műszaki adatai:	1
Felhasználható tározási kapacitások:	1
Műtárgyai:	1
Töltései:	2
Egyéb létesítmények:	2
Hasznosítása többcélú, melyek fontossági sorrendben a következők:	2
Turisztikai fejlesztési elképzelések	3
Ökoturizmus	5
Gyalogos és kerékpáros közlekedés kialakítása:	5
Pihenőpark létesítése:	5
Természetjárás	5
Kerékpáros turizmus	6
Vízitourizmus	6
Sportrendezvények	6
Műszaki újítási, felújítási lehetőségek	7
Az iszap mennyiségének számítása, annak elhelyezése	7
Összefoglalás	9

Mellékletek

Melléklet neve:	Méretarány:
Nagykálló Harangodi tározó fejlesztése-átnézetes helyszínrajz	M=1:10 000
Nagykálló Harangodi tározó megközelítése-átnézetes helyszínrajz	M=1:10 000
Nagykálló Harangodi tározó birtokhatárok-átnézetes helyszínrajz	M=1:10 000

Fényképes mellékletek

Természetes talaj a zárótöltés mellett

Zúzottkőborítás a zárótöltésen

Tervezett stég-kikötő helye

Tervezett stég-kikötő helye